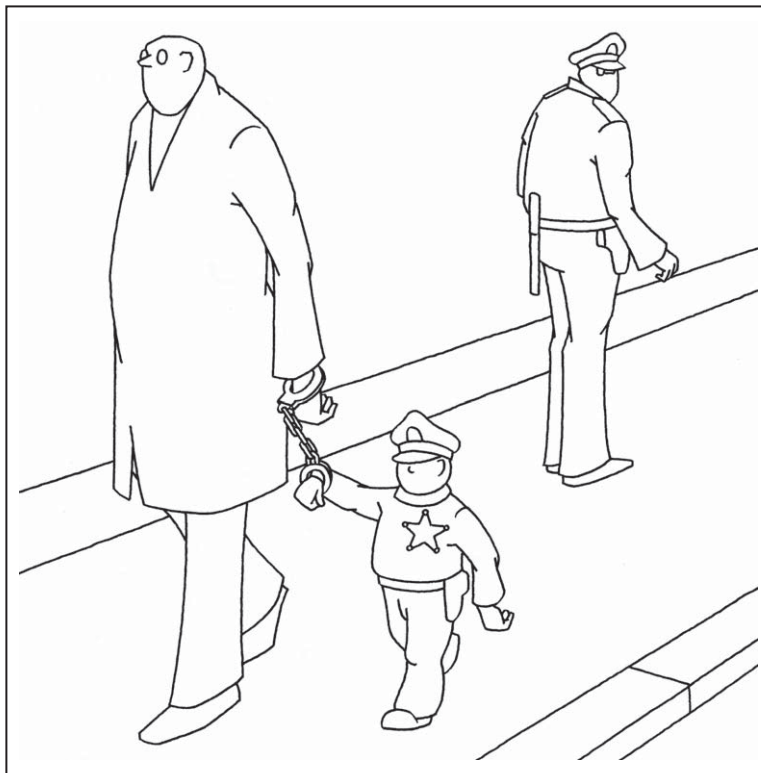

6 Veřejný pořádek a bezpečnost

JUDr. Pavel Vetešník

Ing. Vladimír Vlček

V průzkumech priorit českého občana nebyl před lety zdaleka tak preferován jako dnes „pocit bezpečí doma a na ulici“. O rizicích – včetně živelních pohrom a průmyslových havárií – se také mnohem víc mluví a píše. A tak se i uchazeči o hlasy v místní politice snaží spoluobčanům nabídnout takové řízení obce, kde se o pořádek a bezpečnost náležitě dbá. Plnění těchto předvolebních slibů si občan pozorně všímá. Neuškodí tedy, vážení zastupitelé, když se více zorientujete.

Ochrana veřejného pořádku, do které patří i otázka bezpečnosti, spadá do samostatné působnosti obce¹, kdy obec pro uspokojování potřeb svých občanů ve svém územním obvodu o ni pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi. K zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku může obec vydávat obecně závazné vyhlášky, zřizovat obecní policii a projednávat vybrané přestupky v řízení o přestupcích. Starosta obce je dále oprávněn požadovat po Policii České republiky spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku.

6.1 Nástroje obce k zajištění veřejného pořádku

Obec může v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou ukládat povinnosti² v těchto případech:

- k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku; zejména může stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených; může také stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány,
- při stanovení závazných podmínek k pořádání, průběhu a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních

zábav a diskoték, a to v rozsahu nezbytném k zajištění veřejného pořádku,

- k zajištění údržby čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, k ochraně životního prostředí, zeleně v zástavbě a ostatní veřejné zeleně a k užívání zařízení obce sloužících potřebám veřejnosti,
- stanoví-li tak zvláštní zákon.

Obecně závaznou vyhláškou nelze upravovat otázky, které jsou řešeny pouze zákonem, kromě oblastí, kdy se předmět a cíl obecně závazné vyhlášky nepřekrývají s předmětem a cílem zákonné úpravy. Smyslem obecně závazné vyhlášky obce je úprava povinností, které jsou v zájmu obce a jejích občanů. Nemůže jí být pouhá reprodukce zákonů, týkajících se úkolů státní správy nebo normování této oblasti. Dalším případem, kdy může obec v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou ukládat povinnosti, je situace, kdy to stanoví zvláštní zákon.

1) § 35 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

2) § 10 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích

Které oblasti veřejného pořádku lze v obci regulovat obecně závaznou vyhláškou:

- konzumace alkoholu na veřejných prostranstvích
- používání zábavné pyrotechniky na veřejných prostranstvích
- hluk (hlučné činnosti) a rušení nočního klidu
- podmínky pro pořádání veřejnosti přístupných akcí
- znečištění ulic a jiných veřejných prostranství
- rozdělávání a udržování otevřených ohňů
- ochrana a údržba veřejné zeleně (sekání, úklid)
- chov zvířat, pohyb psů a jiných zvířat
- žebrání
- prostituce
- jízda na skateboardech a kolečkových bruslích
- provoz zařízení obce sloužících potřebám veřejnosti
- vylepování plakátů
- kouření na veřejných prostranstvích

Které oblasti veřejného pořádku nelze v obci regulovat obecně závaznou vyhláškou:

- provozní řády zařízení obce sloužících potřebám veřejnosti
- jízda na skateboardech a kolečkových bruslích na veřejných prostranstvích, která jsou pozemními komunikacemi
- provozní doba pohostinských zařízení

Dozor nad vydáváním a obsahem obecně závazných vyhlášek obcí vykonává ministerstvo vnitra. To také pro obce prostřednictvím odboru dozoru a kontroly poskytuje v této oblasti metodickou pomoc³.

6.2 Obecní (městská) policie

Vznik, působnost a její řízení

Obce (města) mohou obecně závaznou vyhláškou zřizovat obecní (městskou) policii⁴. Proces zřizování a rušení obecní policie je v rámci samostatné působnosti vyhrazen zastupitelstvu obce⁵. **Zřízení a činnost obecní policie upravuje zvláštní zákon⁶**. Obecní policie je v rámci organizačního členění obce označena jako orgán obce. Lze ji však definovat i jako pořádkový orgán obce⁷, který však není bezpečnostním sborem⁸.

Místní působnost obecní policie je vymezena katastrálním územím obce. Na území jiné obce může obecní policie vykonávat svěřené úkoly, pokud tak stanoví zákon o obecní policii nebo zvláštní zákon⁹. Veřejnoprávní smlouvu může obec uzavřít v případě běžného zajištění místních záležitostí veřejného pořádku a v případě, že na území obce je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu (krizový stav). Mimo území obce, která obecní poli-

ci zřídila nebo která je smluvní stranou veřejnoprávní smlouvy podle zákona o obecní policii, může obecní policie vykonávat stanovené úkoly dále pouze při zabezpečování dopravy osob do zdravotnického zařízení nebo do záchranné stanice.

Věcnou působnost vymezuje zákon o obecní policii a některé zvláštní zákony. Podle **zákona o přestupcích** má obecní policie oprávnění projednat prostřednictvím svých strážníků zákonem vymezené přestupky¹⁰ uložením pokuty v **blokovém řízení¹¹**, a to za předpokladu, že jsou spolehlivě zjištěny, nestačí-li domluva a obviněný z přestupku je ochoten pokutu zaplatit. Mezi takto vymezené patří přestupky, jejichž projednávání je v působnosti obce, některé přestupky proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, některé přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, dále přestupky spočívající v neoprávněném stání vozidla na místní komunikaci nebo její části, kterou lze podle nařízení obce použít ke stání jen za cenu sjednanou v souladu s cenovými předpisy a při splnění podmínek stanovených tímto nařízením.

Tzv. **tabákový zákon** vymezil věcnou působnost obecní policii komplexně: Obecní policie je jedním z kontrolních orgánů nad dodržováním povinností stanovených tabákovým zákonem¹². K naplnění uvedeného úkolu je strážník oprávněn za zákonem stanovených podmínek vyzvat osobu k orientačnímu vyšetření a k odbornému lékařskému vyšetření zjišťujícímu obsah alkoholu a jiné návykové látky.

Obecní policii řídí starosta nebo jiný člen zastupitelstva obce pověřený zastupitelstvem. Na návrh osoby, která obecní policii řídí, může zastupitelstvo pověřit plněním některých úkolů při řízení obecní policie určeného strážníka. Podmínkou pověření určeného strážníka je předložení negativního lustračního osvědčení podle zákona upravujícího některé

3) <http://www.mvcr.cz/clanek/odbory-odbor-dozoru-a-kontroly-verejne-spravy.aspx>

4) § 35a odst. 2 zákona o obcích

5) § 84 odst. 2 písm. o) zákona o obcích

6) Zákon o obecní policii

7) Vetešník, P., Jemelka, L. Zákon o obecní policii. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009

8) § 1 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

9) § 3a, 3b a 3c zákona o obecní policii

10) § 86 písm. d) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích

11) § 84 zákona o přestupcích

12) § 24 odst. 1 písm. b) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, obecní policie se netýká povinnosti podle § 5 a § 11 odst. 1 a 2 tabákového zákona

další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích¹³.

Oprávnění a povinnosti obecní policie

Obecní policie je v rozsahu nezbytném k plnění svých úkolů podle zákona o obecní policii nebo zvláštního zákona oprávněna vyžadovat poskytnutí údajů z informačních systémů od Ministerstva vnitra ČR, Policie ČR, obecního úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností. Mezi poskytované údaje patří zejména údaje o hledaných a pohřešovaných osobách a věcech, odcizených motorových vozidlech a odcizených registračních značkách motorových vozidel, o totožnosti provozovatele motorového nebo přípojného vozidla, kterým byl na území obce spáchán přeštok, o řidiči, který je podezřelý ze spáchání přeštoku na území obce, a totožnosti občana obce, kde obecní policie plní úkoly.

Obec také odpovídá za škodu způsobenou strážníkem v souvislosti s plněním úkolů stanovených zákonem o obecní policii nebo zvláštním zákonem. To však neplatí, jde-li o škodu způsobenou osobě, která svým protiprávním jednáním oprávněný a přiměřený zákrok vyvolala. Obec dále odpovídá za škodu osobě, která poskytla pomoc strážníkovi na jeho žádost nebo s jeho vědomím.

Obecní policie je oprávněna **zpracovávat osobní údaje**, které potřebuje k plnění svých úkolů. Tyto osobní údaje obecní policie poskytuje pouze Policii ČR, orgánům obce a dalším orgánům veřejné moci, je-li to nutné k plnění jejich úkolů. Dále je obecní policie oprávněna, je-li to potřebné pro plnění jejich úkolů, **pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy z míst veřejně přístupných**, popřípadě též zvukové, obrazové nebo jiné záznamy o průběhu zákroku nebo úkonu. Jsou-li k pořizování záznamů zřízeny stále automatické technické systémy, je obecní policie povinna informace o zřízení takových systémů vhodným způsobem uveřejnit (tzv. městské kamerové systémy).

Obecní policie při plnění svých úkolů **spolupracuje** v rozsahu stanoveném zákonem o obecní policii nebo zvláštním právním předpisem s **Policií ČR, státními orgány a orgány územních samosprávných celků**. Obec může spolupracovat s Policií ČR při zabezpečování místního veřejného pořádku na základě zákona o Policii ČR a k tomuto účelu může s příslušným útvarům Policie ČR uzavřít písemnou koordinační dohodu¹⁴.

Oprávnění a povinnosti strážníka

Základní povinnosti strážníka obecní policie při zákrocích a plnění úkolů je dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní. Nepřipustit, aby osobám v souvislosti s nějakým případem vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod

překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného zákrokem. Strážník je dále povinen, provádí-li úkon spojený se zásahem do jejich práv nebo svobod, poučit osoby o jejich právech. Není-li možno je poučit ihned, učiní tak, jakmile to okolnosti dovolí. Strážník je také povinen poskytnout pomoc v rozsahu svých oprávnění a povinností každému, kdo o ni požádá. Při výkonu své pravomoci musí prokazovat svou příslušnost k obecní policii stejnokrojem s příslušným odznakem, identifikačním číslem a názvem obce. Vykonává-li strážník svou pravomoc na území obce, která je smluvní stranou veřejnoprávní smlouvy, prokáže se na požádání rovněž zmocněním této obce nebo písemným potvrzením vydaným starostou.

Nad odbornou způsobilostí strážníka k výkonu povinností a oprávnění, nad dodržováním stanovených jednotných prvků stejnokroje strážníka nebo označení motorových vozidel a dalších dopravních prostředků obecní policie vykonává **dozor Ministerstvo vnitra ČR**. To je oprávněno od obce vyžadovat údaje pro výkon dozoru. Ministerstvo vnitra dále ověřuje odborné předpoklady strážníka. Metodickou pomoc obecní policii poskytuje v rámci ministerstva odbor bezpečnostní politiky, oddělení obecní policie, zbraní a dopravního inženýrství¹⁵.

6.3 Policie ČR a její spolupráce s obcí

Policie ČR může s obcí spolupracovat prostřednictvím obecní policie, pokud byla obcí zřízena, nebo na základě požadavku starosty obce o spolupráci při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku¹⁶. Zákon o Policii ČR¹⁷ rovněž nově stanovil možnost útvaru Policie ČR, který je určen policejním prezidentem, uzavřít s obcí nebo městskou částí ke společnému postupu při zabezpečování místního veřejného pořádku písemnou **koordinační dohodu**. Společným postupem je myšlen postup policie a obce, respektive jejich orgánů a jednotlivých představitelů; v případě obcí, které zřídily obecní policii, pak i postup obecní policie.

Koordinační dohoda by měla zejména obsahovat formy a nástroje nepřetržité koordinace obce a útvaru Policie ČR při zabezpečování místních záležitostí veřejného pořádku. Tedy úkoly a podíly obce a útvaru

13) § 3 zákona o obecní policii

14) § 16 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,

15) <http://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-policie-stanoviska-a-pravni-rozbor.aspx>

16) § 103 odst. 4 písm. d) zákona o obcích

17) § 16 zákona o Policii České republiky

Policie ČR v prevenci protiprávního jednání, při porušení veřejného pořádku v obci, také formy a nástroje hodnocení, jak se zmíněné úkoly plní, a odstraňování zjištěných nedostatků. Také dobu, na kterou se dohoda uzavírá, případně i poskytování finančních prostředků.

Konkrétní obsah spolupráce podle koordinační dohody bude vždy záviset na samotných partnerech. Může se dotýkat i činností stanovených jinými právními předpisy¹⁸. Jednotlivé části dohody je třeba zpracovat tak, aby obě smluvní strany měly práva a povinnosti z nich plynoucí vzájemně vyvážené.

I když zákon o Policii ČR vymezuje koordinační dohody jako nástroj pro místní záležitosti veřejného pořádku, není vyloučeno, aby do nich byla zahrnuta též spolupráce v jiných oblastech působnosti obou orgánů¹⁹. Jde například o koordinaci při práci s menšinami nebo při potírání extremistické činnosti.

Ze zákonného zmocnění k uzavření koordinační dohody vyplývá pro Policii ČR, jakož i pro obec, pouze možnost, nikoliv povinnost dohodu uzavřít. Na její uzavření nemají Policie ČR ani obec právní nárok²⁰. Jak vyplývá z důvodové zprávy k zákonu o Policii ČR²¹, „...mají být koordinační dohody uzavírány bez ohledu na skutečnost, zda obec má či nemá zřízenou obecní policii. Cílem těchto dohod není založení, změna nebo rušení práv či povinností v oblasti veřejného práva. Tímto cílem je zkoordinování plnění úkolů policie v oblasti veřejného pořádku s plněním působnosti obcí v oblasti místních záležitostí veřejného pořádku. Dohoda nijak nezabývá Policii České republiky odpovědností, kterou má ze zákona“.

6.4 Veřejný pořádek a bezpečnost při shromážděních

Působnost ve věcech práva shromažďovacího vykonává v přenesené působnosti obecní úřad, v jehož územním obvodu se má shromáždění konat. **Shromáždění musí být obecnímu úřadu (dále jen „úřad“) oznámována**, s výjimkou případů stanovených zákonem o právu shromažďovacím, alespoň 5 dnů předem. Úřad může v odůvodněných případech přijmout oznámení i v kratší lhůtě. Oznámení může být předloženo též osobně v pracovní den v době mezi osmou a patnáctou hodinou. Zákon o právu shromažďovacím stanovuje úřadu povinnost vytvořit takové podmínky, aby oznámení mohla být řádně přijímána.

V oznámení musí svolavatel uvést den a místo jeho konání a dobu zahájení. Jde-li o shromáždění na veřejném prostranství, též předpokládanou dobu jeho ukončení a předpokládaný počet účastníků shromáždění. Musí uvést, jaká opatření provede, aby se shromáždění konalo v souladu se zákonem, zejména potřebný počet pořadatelů starších 18 let včetně

způsobu jejich označení. Půjde-li o pouliční průvod, musí uvést výchozí místo, cestu a místo ukončení. Také jméno a trvalý pobyt svolavatele, u právnické osoby její název, sídlo, jméno a bydliště toho, kdo je zmocněn v této věci jednat jejím jménem. Má-li se shromáždění konat pod širým nebem mimo veřejná prostranství, je svolavatel povinen k oznámení přiložit souhlas vlastníka případně uživatele pozemku.

Zákon o právu shromažďovacím také zmocňuje radu obce vydat nařízení, ve kterém může ve svém územním obvodu **určit místa**, kde lze konat shromáždění k již zmíněnému účelu bez oznámení. Přitom může stanovit dobu, v níž se taková shromáždění konat nesmějí²².

Úřad může s ohledem na místní podmínky nebo na veřejný pořádek navrhnout svolavatel, aby se shromáždění konalo na jiném místě nebo v jinou dobu. Dále může úřad svolavatel, aby případně večerní shromáždění ukončil tak, aby nedošlo k nepřiměřenému rušení nočního klidu.

Kdy může úřad shromáždění zakázat?

Úřad, kterému bylo shromáždění oznámeno, je zakáže²³, pokud by oznámený účel shromáždění směřoval k výzvě popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, nebo pokud by směřoval z těchto důvodů k rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti nebo jinak porušoval ústavu a zákony. S ohledem na současnou judikaturu k této oblasti je nezbytné při výkladu pojmu „oznámený účel shromáždění“ vzít v úvahu nejen to, co svolavatel uvede v oznámení, ale i celkový kontext situace. Shromáždění však nelze zakázat pouze kvůli osobě svolavatele.

Úřad shromáždění zakáže též tehdy, jestliže se má konat na místě, kde by účastníkům hrozilo závažné nebezpečí pro jejich zdraví, nebo jestliže se má na stejném místě a ve stejnou dobu podle dříve doručeného oznámení konat jiné shromáždění a mezi svolavatelem nedošlo k dohodě o úpravě doby jeho konání. Nelze-li v tomto případě určit, které oznámení

18) Například zákona o integrovaném záchranném systému, správního řádu a zákona o přestupcích, zákona o sociálně-právní ochraně dětí a zákona o silničním provozu, usnesení vlády ČR č. 912/2008 ze dne 23. července 2008, k opatřením k řešení problematiky diváckého násilí, veřejných shromážděních konaných podle zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, atd.

19) Vangeli, B. Zákon o Policii České republiky. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009.

20) Vetešník, P. Koordinace dohoda obce s Policií ČR, Informační servis, Měsíčník Svazu měst a obcí ČR, Praha 7/2009, MK ČR E 14584

21) www.psp.cz

22) § 4 odst. 3 zákona č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím

23) § 10 odst. 1 zákona o právu shromažďovacím

bylo doručeno dříve, rozhodne se za účasti zástupců svolavatelů losováním. Zákaz z důvodu závažného nebezpečí pro zdraví účastníků musí být opět objektivně odůvodněn.

Mezi důvody pro vyslovení zákazu shromáždění by podle okolností konkrétního případu mohly patřit: bezprostřední riziko pro zdraví osob v důsledku utonutí v místech zasažených povodní, v místech bezprostředního rizika protržení přehrad, v místech dlouhotrvajících požárů, v místech zasažených pandemií. Dále se může jednat například o situaci, kdy je shromáždění s cílem upozornit na znečištění ovzduší svoláno před chemickou továrnu, kde právě došlo k úniku nebezpečné látky apod.

Úřad může shromáždění taktéž zakázat, má-li se konat v místě, kde by nutné omezení dopravy a zásobování bylo v závažném rozporu se zájmem obyvatelstva, lze-li bez nepřiměřených obtíží konat shromáždění jinde, aniž by se tím zmařil oznámený účel shromáždění²⁴. Omezení zásobování či dopravy však musí být skutečně velmi závažné a ve velké intenzitě. V praxi by šlo například o zablokování dopravy v řádu několika dní. Omezení dopravy během jednoho odpoledne není pro zákaz shromáždění dostatečným důvodem. V případě zákazu kvůli omezení dopravy je nutné doložit například frekventovanost komunikací, nemožnost využít jiné trasy, vytíženost dopravních komunikací v průběhu pracovního týdne a o víkendu (respektive frekventovanost ve vztahu k danému shromáždění) apod. Stanovisko silničního správního úřadu mnohdy nepostačí. Nutné je také odůvodnit, proč je shromáždění v závažném rozporu se zájmy obyvatelstva. Odůvodnění rozhodnutí musí obsahovat skutkové a právní úvahy správního orgánu.

O **zákazu shromáždění** nebo době jeho ukončení **rozhodne úřad bezodkladně**, nejpozději však do tří pracovních dnů od okamžiku, kdy obdržel platné oznámení. Úřad by měl vždy vyhodnotit, zda jsou opravdu splněny podmínky pro zákaz a zda takovéto rozhodnutí dokáže řádně odůvodnit. Důvody pro zákaz shromáždění je nutné pečlivě rozvést už v samotném rozhodnutí. Zákon o právu shromažďovacím dále stanovuje úřadu povinnost rozhodnutí o zákazu v písemné podobě vyvěsit na své úřední desce a vyhlásit je místním rozhlasem nebo jiným obdobným způsobem. Proti rozhodnutí úřadu může svolavatel do 15 dnů od doručení podat opravný prostředek u příslušného soudu.

Jestliže se shromáždění koná, ačkoliv bylo zakázáno, zástupce úřadu vyzve svolavatele, aby shromáždění neprodleně ukončil²⁵. Pokud svolavatel nepřiměje účinným opatřením shromáždění k pokojnému rozchodu, sdělí zástupce úřadu účastníkům, že shromáždění je rozpuštěno, a vyzve je, aby se pokojně rozešli. Jeho sdělení musí obsahovat důvody k roz-

puštění a upozornění na následky neuposlechnutí výzvy. Musí být učiněno způsobem, aby bylo účastníkům srozumitelné a aby se s ním všichni mohli seznámit. Za nepřítomnosti zástupce úřadu může takové shromáždění rozpustit i příslušník Policie ČR ve službě.

Shromáždění, které se koná, aniž bylo zákonem způsobem oznámeno, bude zmíněným způsobem rozpuštěno, jestliže nastaly okolnosti, které by odůvodnily jeho zákaz. To platí i pro **shromáždění, která nebyla svolána**. Stejným způsobem se postupuje i tehdy, jestliže shromáždění konané ve večerních hodinách pokračuje i po stanovené době ukončení.

Shromáždění, které bylo oznámeno a nebylo zakázáno, může být také výše zmíněným způsobem rozpuštěno, jestliže se podstatně odchýlilo od oznámeného účelu, tzn., že v průběhu shromáždění nastaly okolnosti, které odůvodňují jeho zákaz nebo nebyly splněny povinnosti účastníků shromáždění. Zákon o právu shromažďovacím dále opravňuje zástupce úřadu rozpustit shromáždění v případě, kdy jeho účastníci páchají trestné činy a nápravu se nepodařilo zjednat jiným způsobem, zejména zákrokem proti jednotlivým pachatelům. V nepřítomnosti zástupce úřadu tak může učinit velící příslušník Policie ČR.

Při posuzování, zda byly splněny **podmínky pro rozpuštění shromáždění**, je nutno vycházet nejen z obsahu projevu předneseného během shromáždění do doby, než bylo rozpuštěno. Musí se hodnotit další související okolnosti, jako třeba místo shromáždění nebo obsah plakátu, který byl pro účastníky shromáždění vyvěšen. Rozhodnutí o rozpuštění shromáždění nemá písemnou formu, nejde totiž o individuální správní akt, který by se písemně vyhotovoval a doručoval účastníkům, ale o faktický ústní pokyn při shromáždění, jež naplnilo zákonné důvody rozpuštění. Jak už ale bylo řečeno, výzva účastníkům shromáždění musí důvody k rozpuštění obsahovat.

Činnost obecní policie, pokud je v obci zřízena, je při případném shromáždění spíše podpůrná. Úkoly vnitřního pořádku a bezpečnosti plní v České republice primárně Policie ČR. Koná-li se veřejné shromáždění, obecní policie spolupracuje s Policií ČR především v místních záležitostech veřejného pořádku. Vzájemná spolupráce obcí s Policií ČR a případně i obecní policií při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti při shromážděních může být také obsahem již zmíněných koordinačních dohod.

24) § 10 odst. 3 zákona o právu shromažďovacím

25) § 12 odst. 1 zákona o právu shromažďovacím

Extremismus

Zabezpečování veřejného pořádku v souvislosti s projevem extremismu je přednostně v kompetenci Policie ČR. Obecní policie zde plní pouze subsidiární roli zejména při ochraně bezpečnosti osob a majetku. Ve spolupráci s Policií ČR může realizovat příslušná opatření bezpečnostního charakteru, a to jak povahy preventivní, tak i represivní. Vzájemná spolupráce obcí s Policií ČR při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti při shromážděních s extremistickým podtextem může být také obsahem zmíněných koordináčních dohod.

6.5 Požární ochrana²⁶**Práva a povinnosti obcí**

Působnost obce v této oblasti se dělí podle zákona na samostatnou a přenesenou.

Do samostatné působnosti patří zřizování jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, jakož i její zabezpečení po stránce finanční a materiální. Patří sem i zpracovávání dokumentace požární ochrany v souladu s nařízením vlády²⁷ a vydávání obecně závazných vyhlášek obce, jako například požární řád obce, podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, které pořádá obec a zúčastňuje se jich větší počet osob, dále starost o zdroje vody pro hašení požárů a preventivně výchovná činnost. Z ekonomického hlediska obec zajišťuje péči o členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, jakož i péči o zaměstnance zařazené v jednotkách hasičských záchranných sborů podniků, členy jiných jednotek sborů dobrovolných hasičů obce nebo podniků, popřípadě i o osoby vyzvané k poskytnutí osobní pomoci²⁸), jestliže zasahují za ztížených podmínek nebo u déle trvajícího zásahu na území obce. Také poskytuje náhradu ušlého výdělků členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce, kteří se zúčastnili zásahu při požáru, jiné záchranné práce nebo nařízené odborné přípravy. Obec v samostatné působnosti zabezpečuje a hradí pro členy jednotky sboru dobrovolných hasičů obce preventivní zdravotní prohlídky a zabezpečuje odbornou přípravu²⁹).

Vybrané obce se starají o plošné pokrytí v rámci požárního poplachového plánu vyššího územního celku.

Samozřejmě, že i na samotnou obec se vztahují povinnosti uložené zákonem o požární ochraně s ohledem na kategorii činnosti (bez zvýšeného, se zvýšeným nebo s vysokým požárním nebezpečím). I obec musí, mimo jiné, vytvářet například podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce, zejména udržovat volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty a přístup k nou-

zovým východům, k zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení.

Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce³⁰

Každá obec zřizuje a spravuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce (SDH), pokud na základě zákona o požární ochraně nesdružila prostředky s jinými složkami k vytvoření společné jednotky. Starosta obce jmenuje a odvolává velitele této jednotky po vyjádření hasičského záchranného sboru kraje.

Jednotky SDH obcí působí při zdolávání požárů, při záchranných pracích a plní úkoly obce v souvislosti s ochranou obyvatelstva (evakuace, ukrytí, nouzové přežití obyvatelstva). Jednotky SDH obcí se v návaznosti na plošné pokrytí dělí na jednotky s územní působností a na jednotky s místní působností.

Hasičský záchranný sbor

Hasičský záchranný sbor České republiky (HZS) byl zřízen jako profesionální sbor k ochraně života, zdraví občanů a majetku před požáry a k poskytování pomoci při mimořádných událostech. V prevenci vykonává státní požární dozor a na úseku represe pak působí jako základní složka integrovaného záchranného systému. Pod působnost tohoto sboru je zařazena ochrana obyvatelstva – zejména jeho ukrytí, varování, evakuace a nouzové přežití.

Prostřednictvím svých operačních středisek HZS nasazuje, případně koordinuje síly a prostředky při požárech a jiných mimořádných událostech podle ohlášení na linku tísňového volání 150 a 112. Zodpovídá za plošné pokrytí území jednotkami požární ochrany. S obcemi HZS kraje spolupracuje na poli preventivní výchovy obyvatelstva, zároveň i pokud jde o plošné pokrytí území požární technikou a spolufinancování svého provozu obcemi.

Co se rozumí plošným pokrytím území?

Plošné pokrytí jednotkami požární ochrany představuje systém organizace, vybavení a dislokace jednotlivých druhů jednotek s cílem zabezpečit území obce podle stupně nebezpečí požadovaným počtem sil a prostředků, a to v návaznosti na dojezdové časy. Proto mají obce s větším požárním rizikem (například velké aglomerace) hustší síť hasičských stanic a nižší dojezdové časy jednotek ve srovnání s méně osídlenými oblastmi.

26) Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

27) Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně

28) § 18 zákona o požární ochraně

29) § 29 zákona o požární ochraně

30) § 68 zákona o požární ochraně

6.6 Integrovaný záchranný systém

Systém spolupráce

Integrovaný záchranný systém³¹ (IZS) je zákonný systém spolupráce a koordinovaného postupu všech zainteresovaných složek při přípravě na mimořádné události a při záchranných či likvidačních pracích. Smyslem je odvrátit nebo omezit rizika v případě mimořádné události, případně přerušit její příčiny a odstranit následky v návaznosti na ohrožení životů, zdraví, majetku nebo životního prostředí.

Systém neovlivňuje postavení, působnost a způsob financování konkrétních složek. Složky integrovaného záchranného systému dělíme na základní a ostatní.

Základními složkami IZS jsou:

- Hasičský záchranný sbor České republiky,
- jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí území,
- zdravotnická záchranná služba,
- Policie České republiky.

Ostatními složkami IZS jsou vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (například obecní policie), ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby, zařízení civilní ochrany, neziskové organizace a sdružení občanů, kterých lze využít k záchranným a likvidačním pracím.

Koordinace

Stálými orgány pro koordinaci složek integrovaného záchranného systému jsou:

- operační a informační střediska hasičského záchranného sboru kraje,
- operační a informační středisko na generálním ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR.

V současné době už je v souladu s pokyny Evropské unie plošně zavedeno jednotné evropské číslo tísňového volání 112. Umožňuje, aby se občan v rámci EU vždy dovolal příslušné pomoci. Zároveň však zůstávají v platnosti i původní národní telefonní čísla pro jednotlivé složky IZS (v České republice nadále zůstávají: 150 – hasiči, 155 – zdravotnická záchranná služba, 156 – městská policie a 158 – Policie ČR).

Obec za mimořádné situace

Na orgánech obce, tedy i na vás, vážení zastupitelé, záleží připravenost na mimořádné události. Nastanou-li, obce se podílejí na záchranných a likvidačních pracích, na ochraně obyvatel. Zabezpečují varování, evakuaci a úkryt osob před hrozcím nebezpečím, podílejí se na organizaci nouzového přežití obyvatel. Obce poskytují podklady a informace ke zpracování havarijního plánu vyššího územního celku – kraje, vedou evidenci a kontrolují stavby civilní ochrany, hospodaří s jejím materiálem. Mezi povin-

nosti obecních orgánů patří seznamovat právnické a fyzické osoby v obci s charakterem možného ohrožení a ochranou obyvatelstva. K tomu organizují školení.

Úloha starosty³²

Starosta obce má v případě mimořádné události i některé pravomoci výkonného charakteru. Zabezpečuje varování osob na ohroženém území, organizuje po dohodě se starostou obce s rozšířenou působností a s velitelem zásahu evakuaci obyvatel, organizuje dění v obci v podmínkách nouzového přežití a je oprávněn vyzvat právnické a fyzické osoby, aby poskytly osobní a věcnou pomoc.

Vznikne-li ve vaší obci mimořádná situace, doporučujeme postupovat podle příslušných výpisů z havarijních plánů a neprodleně se spojit s územně příslušným operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému, nejlépe prostřednictvím čísla tísňového volání 150 nebo 112, a podle pokynů operačního důstojníka tohoto střediska dále postupovat.

6.7 Krizové řízení³³

Co to jsou krizové situace

Do krizové situace „přeroste“ takový typ mimořádné události, při níž se vyhláší některý z krizových stavů – stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav. Právní podmínkou vzniku krizové situace je právě její oficiální vyhlášení příslušným orgánem; přitom musí být splněny všechny podmínky stanovené zákonem. Stav nebezpečí se vyhláší stejně jako nařízení kraje³⁴. Rozhodnutí nabývá účinnosti okamžikem, který se v něm stanoví a vyvěšuje se na úředních deskách obecních úřadů na ohroženém území. Stav nebezpečí na daném území vyhláší hejtmán kraje, v Praze primátor hlavního města Prahy, zatímco nouzový stav, který se vyhláší pro omezené nebo pro celé území státu, je v kompetenci vlády. Stav ohrožení státu a válečný stav vyhláší Parlament ČR na návrh vlády.

Principy krizového řízení

Krizové řízení zahrnuje souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů (rozuměj orgánů krizového řízení), zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu konkrétních řešení krizové situace.

31) Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

32) § 13 a 16 zákona o integrovaném záchranném systému

33) Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a změně některých zákonů

34) § 8 a 9 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích

Příslušný tzv. krizový zákon upravuje působnost a pravomoci státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků, práva a povinnosti právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace.

Práva a povinnosti obcí

Na orgánech obce je, aby byla obec na krizové situace připravena. Přípravu organizuje obecní úřad. Rozpracovává úkoly krizového plánu kraje (pokud to uložil hasičský záchranný sbor kraje), poskytuje hasičskému záchrannému sboru kraje podklady a informace ke zpracování krizového plánu kraje. Shromažďuje údaje o počtu a totožnosti osob, podílí se na zabezpečení veřejného pořádku a plní další úkoly, vyplývající z přípravy na krizové situace, ale i úkoly, které obecnímu úřadu stanoví krajský úřad. Patří sem i povinnost obce seznamovat veřejnost s možným ohrožením a připravovanými krizovými opatřeními.

Při vyhlášení nouzového stavu nebo stavu nebezpečí jsou orgány obce povinny se postarat o krizová opatření v podmínkách obce. Je-li k tomuto účelu nutné vydat nařízení obce, nabývá účinnosti okamžikem vyvěšení na úřední desce obecního úřadu. Nařízení obce se zveřejní též dalšími způsoby v místě obvyklými, zejména prostřednictvím hromadných informačních prostředků a místního rozhlasu. Stejný postup se použije při vyhlášení změn obsahu již vydaného nařízení obce.

Úloha starosty³⁵

Starosta plní při vyhlášení krizového stavu specifické úkoly obdobné těm, jaké jsme popisovali v souvislosti s mimořádnou situací:

- a) zabezpečuje varování osob nacházejících se na území obce před hrozícím nebezpečím,
- b) nařizuje a organizuje evakuaci osob z ohroženého území obce,
- c) organizuje činnost obce v podmínkách nouzového přežití jejích obyvatel,
- d) je oprávněn požádat právníké a fyzické osoby o poskytnutí dobrovolné pomoci,
- e) plní úkoly a opatření uvedené v krizovém plánu kraje,
- f) zajišťuje organizaci dalších nezbytných opatření.

K plnění zmíněných povinností může starosta zřídit krizový štáb obce³⁶. **Bezpečnostní radu a krizový štáb** obce zřizuje starosta obce povinně, pokud jde o obec určenou hasičským záchranným sborem. Velmi důležitou roli v případě krizové situace hraje napojení na integrovaný záchranný systém, což asi nejlépe zabezpečí představitel jednotky požární ochrany, který je v krizovém štábu. Pokud by starosta neplnil (nebo by nemohl plnit) za krizového stavu určené úkoly, může hejtman místo něho jmenovat na stanovenou dobu zmocněnce.

Stav nebezpečí

Je-li z rozsahu následků mimořádné události zřejmé, že ohrožení nelze odvrátit běžnou činností složek integrovaného záchranného systému a dalších orgánů, a naopak, že hrozí jeho rozšíření, může starosta (doporučujeme po dohodě s velitelem zásahu) požádat hejtmana o vyhlášení stavu nebezpečí.

³⁵) § 23 zákona o krizovém řízení

³⁶) § 23 odst. 2 zákona o krizovém řízení

Související předpisy:

- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích
- Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně
- Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů
- Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému
- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě
- Zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže
- Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu)
- Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů
- Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně
- Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany